

Suvremeni mikrobiološki problemi industrije kože i smjernice za njihovo rješavanje kod nas (Vrtar).

Suvremena dostignuća primjene mikrobiologije u industriji lijekova i

možućnosti njene primjene kod nas — antibiotici (Tamburašev).

Suvremeni mikrobiološki problemi u industriji lijekova (Johanides).

Sučević-Safar

Iz poljoprivredne komore NRH

POTREBE I RASPODJELA SJEMENA TALIJANSKIH SORATA PŠENICE ZA 1957/58 GODINU

Dana 20. kolovoza ove godine održano je savjetovanje Sekcije za žitarice Saveza poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ u Zagrebu. Na tom savjetovanju prisustvovalo je oko 350 delegata iz Hrvatske, Slovenije te Bosne i Hercegovine. Referate su pored naših stručnjaka održali i strani eksperti.

Na području NRH u toku 1956/57. godine provedeno je s talijanskim sortama pšenice 37 makropokusa i 56 mikropokusa sa po 5 ponavljanja. Manji broj pokusa je propao. Od makropokusa obrađeni su: Vukovar, Vinkovci, Karašica, Zeleno Polje, Karanac, Bjelovar, Lipik, Maslenjača, Koprivnica, Korija, Virovitica, Babina Greda i Zdralovi, a od mikropokusa: Kravice, Babina Greda, Jelas Polje i još neki drugi. Pokusi su se vrlo sistematski provodili, što je osobito istaknuto u referatima.

Od sorata, koje su izabrane za dalji uzgoj na području NRH, a koje su se pokazale najbolje u ovim pokusima, izabrane su San Pastore, Produttore, Impeto i Autonomia, iako je po rodnosti među najbolje pripadała Fortunato, ali je ona manje otporna prema zimi.

Dana 21. VIII. o. g. sekcija za žitarice Saveza komora prihvatila je prijedloge pojedinih republika o uvozu pojedinih sorata talijanske pšenice za širu sjetvu i u svrhu provedbe daljnjih pokusa u 1957/58. g.

Prema podacima, na područje Hrvatske uvest će se ukupno 1.880 tona sjemenske robe, a za cijelu FNRJ 6.495 tona.

Od kontigenta predviđenog za Hrvatsku uvest će se po sortama ove količine sjemena:

San Pastore	1.000 tona
Autonomia	420 tona
R-16	10 tona

Produttore	240 tona
Fortunato	60 tona
Mara	40 tona
R-37	20 tona
San Luca	30 tona
Impeto	20 tona
Campodoro	20 tona
Funno	20 tona

Osim toga za provedbu daljih pokusa uvest će se i manje količine sorata: Abondanza, Verna, Set Mottin 72, Ovest, Funo × Fortunato, T 20, S 15 i S 13.

Uvoz ovoga sjemena za Hrvatsku treba biti završen do 15. studenog ove godine time, da već do 25. studenog sjeme bude u rukama proizvođača.

Republička komisija izvršila je i raspodjelu sjemena po sektorima i kotarima. Poljoprivrednim dobrima od ukupne količine dodijeljeno je 930 tona sjemena, ne računajući tu potrebnu količinu sjemena za pokuse, koji će se provoditi u 1957/58. g., a ostatak je predviđen za potrebe zadružnog sektora.

REZULTATI OVOGODIŠNJE ŽETVE OZIME PŠENICE

Ovogodišnja žetva žitarica pokazala je rezultate koji nam mogu dobro poslužiti u daljnjim nastojanjima za unapređenje poljoprivredne proizvodnje. Već ovi rezultati u dovoljnoj mjeri pokazali su sadašnje naše proizvodne mogućnosti.

Gruba ocjena ovogodišnjih prinosa pokazuje, da će ozima pšenica dati republički prosjek od nešto preko 16,2 mtc/ha što je za oko 2 mtc više od najvećeg prosjeka postignutog u 1955. godini, a za oko 5 mtc više od našeg poslijeratnog višegodišnjeg prosjeka. Grupa kotara Osijek, Vin-

kovci, Varaždin, Bjelovar, postići će prosječne prinose daleko iznad ovoga prosjeka, a kretat će se od 18,2 do 19,7 mtc po ha. Još uvijek na području NRH ima čitav niz kotara, gdje još nisu ni iz daleka iskorišćene današnje naše proizvodne mogućnosti, a njihova proizvodnja usprkos tome ne će prijeći u znatnijoj mjeri uobičajene prosjeke.

Po sektorima proizvodnje, državni je sektor sa svojom proizvodnjom daleko prešao sve druge sektore proizvodnje. Što više pokazalo se, da veliki dio poljoprivrednih dobara i zajedružnih ekonomija postiže skoro optimalne prirode ozime pšenice, koji se kod nas danas mogu postići s onim sortama, koje sada imamo u proizvodnji.

No pored toga visokoj proizvodnji približile su se i neke grupe takmičara, koje su se u kooperaciji sa zajedružnim organizacijama borile za visoke prirode ozime pšenice.

Da bi se što bolje pokazali samo neki rezultati ovogodišnje žetve, i to s onim sortama, koje su danas uobičajene u našim krajevima, navodimo slijedeće podatke;

Poljoprivredno dobro Vukovar postiglo je prirod pšenice na površini od 14 ha 47,5 mtc/ha, dok je od daljnjih 120 ha postiglo prirod od 45 mtc po ha. PIK Belje na 730 ha površine sa sortom U1 postiže proizvodnju od 40 mtc/ha, a na upravi Jasenovac sa sortom Iločka 744 u površini od 50 ha postiže proizvodnju od 45,5 mtc po ha. Poljoprivredno dobro Vinkovci na površini od 1075 ha sa sortom U-1 postiže proizvodnju od 35 mtc po ha, dok PD Osijek istu proizvodnju postiže s istom na površini od 720 ha, dok na 9 ha pokazuje prosjek od 42 mtc po ha. PD Erdut postiglo je također sa U-1 na površini od 196 ha prosječnu proizvodnju od 41,5 ha. I na zajedružnom sektoru postignuti su zadovoljavajući rezultati. Tako je, OPZ u Višnjaju (Istra) postigla na 56 ha prosjek od 32,7 mtc po ha sa sortom Frasinetti.

Grupe zadrugara, koje su se natjecale u kooperaciji, postigle su rezultate, koji su daleko iznad naših prosjeka, a i najviših dostignuća individualnih proizvođača. Takmičarska grupa u Velikim Zdenicama sa sortom U-1 postiže proizvod-

nju od 26—33,4 mtc po ha, a takmičarska grupa u Velikoj Kopanici postigla je proizvodnju od 27,1 do 37,1 mtc po ha. Grupa takmičara u selu Ciglenik i Becić OPZ Lužani postigla je prosječnu proizvodnju od 32,5 mtc po ha. Karakteristično je, da su još pred koju godinu slaba i neuređena poljoprivredna dobra Gundici i Andrijevići postigli ove godine na površini od 100, odnosno od 150 ha proizvodnju od 36 mtc po ha.

Ovi rezultati postignuti su s našim udomaćenim sortama i s agrotehnikom, koja se smatra prosječnom za naprednija poljoprivredna dobra. Na parcelama, koje su određene za provedbu proizvodnih pokusa i gdje je primijenjena najsuvremenija tehnika uz visoku dozaciju umjetnih gnojiva, i optimalni sklop biljaka, postignuti su također i optimalni rezultati, koji se mogu postići s našim domaćim sortama. Rezultati postignuti na poljoprivrednim dobrima Jasenovac, Vukovar i Erdut, a koji se kreću od 41,5 do 47,5 mtc po ha, dokazuju da smo s ovim prinosima ustvari postigli proizvodni nivo naših sorata U-1 i ostalih, i da je daljnja borba za povišenje priroda riskantna s obzirom na polijeganje i zagušenje usjeva.

Poljoprivredna komora u zajednici sa Savezom poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ provela je na području naše republike veći broj proizvodnih pokusa s talijanskim sortama ozime pšenice. U ovim pokusima sudjelovale su talijanske, austrijske i grčke sorte ozime pšenice. Proizvodni pokusi s ovim sortama na velikim površinama provedeni su na 20 poljoprivrednih dobara, a na malim površinama kod poljoprivrednih zavoda i stanica.

I ovi rezultati pokazali su, da neke sorte mogu i za naše prilike doći u obzir, i da se mogu uzgajati gotovo u svim našim proizvodnim rajonima, a da su kod toga daleko rodnije od naših najrodnijih domaćih sorta. Osnovna karakteristika ovih sorata je, da su niske slame i ne poliježu, te mogu podnijeti velike količine umjetnih gnojiva, a da kod toga ne mogu postići proizvodnju od preko 50 mtc po ha, što je s domaćim sortama problematično.

Od stranih sorata osobito se ističu San Pastore, Produttore, Autonomia, Fortunato i neke druge. Ove su sorte u raznim pokusima postigle proizvodnju 40 do 70 po ha. Iako je postignuta ta proizvodnja, kod velikog broja pokusa još uvijek nisu točno provedene sve agrotehničke mjere, koje su bile određene, a najveća je pogreška učinjena s normom sjetve, koja je uzeta za oko 20% prenisko. Tamo, gdje su pogreške svedene na minimum, postignuta je optimalna proizvodnja. Tako je na PD Vinkovci sa sortama Fortunato postignut prirod od 75,1 mtc po ha, a na PD Brestovac s istom sortom na površini od 10 ha, prirod od 70,4 mtc po ha, dok je na daljnjih 67 ha postigao Brestovac proizvodnju od 54,8 mtc po ha.

Ovogodišnja proizvodnja odvijala se je u povoljnim klimatskim uvjetima, no usprkos tome ne smijemo izgubiti iz vida i napore, koje su proizvođači uložili u borbu za veću proizvodnju.

U našoj proizvodnji još uvijek vlada nerazmjer u opremljenosti sa sredstvima za proizvodnju. Tako na jednoj strani imamo poljoprivredna dobra, koja su već dosta opremljena potrebnom mehanizacijom za proizvodnju pšenice, i koja u toj proizvodnji koriste znatne količine umjetnih gnojiva. Nasuprot tome imamo veliku masu proizvođača, koji nemaju tehničkih sredstava za proizvodnju, i koji ne primjenjuju sortno sjeme i umjetno gnojivo. Njihovo se znanje bazira na dugogodišnjem iskustvu i nedovoljno je za proizvodnju, koju želimo postići.

Korak naprijed učinili su proizvođači, koji su objedinjeni u takmičarskim grupama, jer su oni u proizvodnju unijeli sortno sjeme i primjenjuju umjetna gnojiva, a gdje-gdje se služe i zadružnom mehanizacijom. Agrotehničke mjere provede po uputama poljoprivredne službe. Rezultat ovakvog rada vidi se u povećanim prirodnima.

Proces mehanizacije ozime pšenice kod nas je započet, ali još uvijek nije proveden potpuno do kraja. Poljoprivredna dobra i zadružne ekonomije trebale bi taj proces potpuno mehanizirati i to od sjetve, pa do žetve i vršidbe. To ne bi bilo po-

trebno za individualne proizvođače u kooperaciji budući da oni mogu i s djelomičnim ulaskom zadružne mehanizacije uz svoj proizvodni proces, a s drugim proizvodnim sredstvima još uvijek podizati svoje prirode.

Korištenje umjetnih gnojiva na državnom i zadružnom sektoru još nije postiglo svoj optimum. Tek poljoprivredna dobra koriste one količine umjetnih gnojiva, koje se za sličnu proizvodnju primjenjuju u zapadnoevropskim zemljama, iako nam ta gnojiva ne daju uvijek isti proizvodni efekat. Na naprednim poljoprivrednim dobrima sa jednim kilogramom umjetnog gnojiva dobivamo 1,5—2 kg pšeničnog zrna. Nepravilnom primjenom efekat je manji (od 0,8 do 1,5 kg), a katkada i negativan, što se osobito događa zbog jednostrane gnojidbe dušikom.

Iz ovogodišnjih rezultata u proizvodnji ozime pšenice izlazi, da je ta proizvodnja uvjetovana odgovarajućim sortnim sjemenom, i da naše udomaćene sorte mogu postići prosječnu proizvodnju od 35 mtc po ha, dok je njihov maksimalni domet nešto ispod 50 mtc po ha. S talijanskim sortama moći ćemo prijeći ovu proizvodnju, ali prilikom raspodjele sjemenskog materijala ovih sorata treba istu ograničiti samo na one proizvođače, koji će biti u mogućnosti da maksimalno koriste sva sredstva proizvodnje, kao i mogućnosti proizvodnje spomenutih sorata.

U ekonomskoj godini 1957/58. treba individualne proizvođače opskrbiti kvalitetnim sjemenom domaćih sorata, čiji proizvodni potencijal oni još u svojoj proizvodnji nisu ni iz daleka dostigli, a ni iskoristili.

Da bi se podiglo znanje poljoprivrednih proizvođača, potrebno je putem poljoprivrednih stanica, kao neposrednih prenosilaca toga znanja organizirati odgovarajuću instruktažu i omogućiti, da što više proizvođača pristupi suvremenom proizvodnom procesu.

Ovogodišnji rezultati pokazali su što se može postići, iako je to još sve daleko od onoga, što bi se moglo postići, kada bi svaku agrotehničku mjeru proveli na odgovarajući način i u najpovoljnije vrijeme. Sve ovo

što vrijedi za ozimu pšenicu, vrijedi i za ostale ratarske kulture. Kod kukuruza, šećerne repe i krumpira postoje još uvijek velike mogućnosti povišenja priroda na bazi hibridnog

sjemena i sorata, koje proizvodimo u dovoljnim količinama. Pojačanom primjenom umjetnih gnojiva i mehanizacijom, mogu se i ovdje ostvariti zadovoljavajući rezultati.

REZULTATI SAVEZNIH PRODUKCIJONIH POKUSA S OZIMOM PŠENICOM

U ekonomskoj godini 1956/57. organizirao je Savez poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ na području NR Hrvatske na poljoprivrednim dobrima sedam produkcijskih pokusa s ozimom pšenicom.

U razdoblju od 7. do 27. VII. o. g. obavljena je žetva i vršidba pokusnih parcela, te su na temelju komisijских izvještaja ustanovljenih kod pomenutih dobara slijedeći rezultati:

Poljoprivredno dobro	Broj parcela	Ukupna površina u ha	Ukupan prirod u kg	Prosječan prirod u mtc po kg
P. D. Vukovar	7	124,62	565.864	45,41
P. D. Brestovac	6	101,02	473.366	46,8
P. D. Zeleno Polje	8	101,36	495.638	48,89
P. D. Osijek	7	100,—	418.665	41,86
P. D. Đakovo	8	108,38	392.665	36,23
P. D. Erdut	5	108,02	486.398	45,02
P. D. Rudine	6	106,81	434.118	40,64

Iz prednjega se vidi, da su ovim pokusima postignuti zadovoljavajući rezultati. Od sorata uglavnom je bila zastupljena U-1 dok su kod poljo-

privrednih uprava Brestovac i Zeleno Polje, PIK-a Belje, bile zasijane manje površine s talijanskim pšenicama.

UVJETI KOJIMA TREBAJU UDOVOLJITI PROIZVOĐAČI TALIJANSKIH SORATA SJEMENA PŠENICE U EKONOMSKOJ GODINI 1957/58.

U ekonomskoj godini 1957/58. uvest će se veće količine sjemena talijanskih sorata pšenice u svrhu zasijavanja većih površina zemljišta.

Prema postavljenom planu predviđa se za Hrvatsku uvoz od 1.880 tona sjemena talijanskih sorti pšenice. Osim toga, će se za sjetvu koristiti i već proizvedeno sjeme ovih sorata iz roda 1957. godine na makropokusima, koji su se provodili na području naše republike.

Da bi korištenje ovoga sjemena bilo što pravilnije i da bi rezultati bili što povoljniji, bit će ovo sjeme podijeljeno samo onim proizvođačima, koji mogu udovoljiti slijedećim uvjetima:

1. proizvođač, koji je dobio sjeme, mora u cijelosti postupiti po Uputstvu za sjetvu te gnojenju i njezi ovih sorata, koje će propisati nadležna komisija za izvođenje pokusa sa stranim sortama pšenice.

2. tlo, koje će se koristiti za sjetvu ovih sorata pšenice mora biti plodno

i oslobođeno od suviše podzemne i nadzemne vode,

3. dubina oranja na černoze, aluvijalnim i ostalim tlima, gdje nema opasnosti od jačega produbljenja treba iznositi 30—35 cm, a na podzolu i sličnim tlima treba orati na dubinu od 23—25 cm.

4. kod gnojenja fosfornim gnojivima treba upotrebiti 6—9 mtc po ha fosfornih gnojiva. Na kiselim tlima treba upotrebiti Thomasovo brašno, a na bazičnim superfosfat. Od potrebne količine gnojiva 60% treba dati prije oranja i zaorati ga u dublji sloj, a ostatak od 40% treba zadržati prije sjetve.

Kod kalijevih gnojiva treba upotrebiti 100—200 kg po ha, a upotreba treba uslijediti na isti način, kao i kod fosfornih gnojiva.

Dušičava gnojiva treba dati prije sjetve, i to u količini od 100—150 kg po ha nitromonkala, ili još bolje kalijeve cijanamida. Zimsko prehra-

njivanje dušikom počinje čim se biljka počne hraniti putem vlastitog korijena (t. j. obično kada ima tri lista) a temperature padnu. Prvo se dohranjivanje vrši u prosincu sa 100 kilograma kalcijeva nitrata. Drugo u siječnju, a treće krajem veljače. Kod trećeg dohranjivanja upotrebljava se nitromonal.

5. Razmak sjetve predviđen je sa 8×25 cm uz obavezno okopavanje kada usjev naraste do visine od 15 do 25 cm, a to je obično druga polovina ožujka, ili u prvoj dekadi travnja.

REZULTATI NAGRADNOG TAKMIČENJA U POLJOPRIVREDI

U toku 1956/57. ekonomske godine na području NRH provodilo se nagradno takmičenje u poljoprivredi s kulturom ozime pšenice. Ovim takmičenjem u kotarima rukovodile su kotarske takmičarske komisije, a njihov rad objedinjavala je republička takmičarska Komisija.

Ovim takmičenjem bilo je obuhvaćeno u NR Hrvatskoj 13 narodnih odbora s ukupno 179 natjecatelja. Po sektorima natjecalo se 60 privrednih dobara, 48 zadružnih ekonomija i 71 takmičarska grupa, koje su radile u kooperaciji s Općim poljoprivrednim zadrugama. Takmičenje je provedeno na površini od 15.288 ha, a na toj je površini ostvaren prinos od ukupno 488.480 mtc pšenice. U toj masi sudjeluju poljoprivredna dobra sa 9.080 ha, i proizvodnjom od 292.865

Za sjetvu treba koristiti 200 kg sjemena po ha uz uvjet da se sjetva obavi u optimalnim rokovima i u dobro pripremljenoj zemlji. Za svaki dan zakašnjenja sjetve treba povećati normu za 2—3 kg. U slučaju, da tlo nije dobro pripremljeno, treba povećati normu sjemena. Točne količine sjemena za pojedine sorte bit će naknadno propisane.

Za potrebe Hrvatske sjeme će uvesti poduzeće »Livada« u Zagrebu.

Paralelno s uvozom sjemena uvest će se odgovarajuća količina kalcijeva nitrata.

mtc pšenice, zadružne ekonomije sa 3.773 ha i ukupnom proizvodnjom od 118.068 mtc, dok su takmičarske grupe u kooperaciji sa OPZ-ima sudjelovale s površinom od 2.435 ha i proizvele 77.547 mtc pšenice.

Prosječni prinos svih takmičara za NRH iznosi 31,9 mtc po ha. Poljoprivredna dobra imaju prosječan prinos od 32,2, zadružne ekonomije 31,28 mtc po ha, a takmičarske grupe u kooperaciji 31,86 mtc po ha.

Veoma je interesantno upoređenje postignutih prosječnih prinosa takmičara i netakmičara po kotarima, iz kojih se vidi, da su u razmjerima NRH takmičari postigli prosječan prinos od 31,9 mtc po ha pšenice, a netakmičari svega 14,5 mtc po ha. Po pojedinim kotarima ovo stanje izgleda ovako:

Redni broj	K o t a r	T a k m i č a r i		N e t a k m i č a r i	
		ukupna površina u ha	prosječni prinos u mtc po ha	ukupna površina u ha	prosječni prinos u mtc po ha
1.	Bjelovar	392,95	31,3	21.157,05	12,7
2.	Daruvar	68,16	29,5	16.931,84	12,5
3.	Križevci	218,87	35,6	13.741,24	16,5
4.	Koprivnica	106,68	29,9	15.243,32	14,—
5.	Našice	1.168,08	33,2	20.276,92	17,1
6.	Nova Gradiška	61,09	31,3	13.227,91	14,7
7.	Osijek	6.880,89	32,1	32.552,11	12,4
8.	Pula	256,69	35,7	23.911,31	21,—
9.	Slavonski Brod	708,5	31,—	15.756,5	14,5
10.	Vinkovci	4.596,33	31,3	33.336,67	11,6
11.	Virovitica	360,64	33,6	24.285,36	17,6
12.	Varaždin	405,25	32,48	8.518,75	13,18
13.	Zadar	63,—	30,66	6.055,—	20,16
	NR Hrvatska	15.288,03	31,9	244.993,98	14,5

Kotar Osijek u ovoj akciji sudjelovao je sa 32 takmičara i s ukupnom površinom od 6.880 ha, te posti-

gao prosječni prinos od 32,1 mtc po ha, i ukupnu proizvodnju od 220.301 mtc. Naročito su tu veoma jaka po-

ljoprivredna dobra, koja su sudjelovala sa 5.133 ha, i s prosječnim prinosom od 34,43 mtc po ha.

Odnos prijavljenih i požetih površina te utvrđenih prosječnih prinosa po sektorima izgleda ovako:

S e k t o r	Prijavljena površina u ha	Požeta površina u ha	Prosječni prinos u mtc/ha
Poljoprivredna dobra	9.080,49	9.080,49	32,2
Ekonomije OPZ	3.773,59	3.773,59	31,28
OPZ — Kooperacija	2.490,25	2.433,95	31,86
Ukupno NRH:	15.344,33	15.288,03	31,9

Kod poljoprivrednih dobara vrlo povoljne rezultate postigla su slijedeća poduzeća:

	na površini od	144,5 ha ima	prosjeak od	36 q/ha
PD Krivaja	139,4	36	34,31	31,9
PD Miholjac	100	35	35	31,9
PD Koška, Ekonomija	56,39	49,63	49,63	31,9
Zavoda Osijek	106	36,94	36,94	31,9
PD Klisa	226	39,88	39,88	31,9
PU Karašica	155	46,1	46,1	31,9
PU Zeleno Polje	710,12	37,2	37,2	31,9
PD Osijek I.	108,38	36,25	36,25	31,9
PD Đakovo	75,29	45,87	45,87	31,9
PD Erdut (Lovas)	50,51	40,86	40,86	31,9
PD Erdut (Prkos)	66,43	40,36	40,36	31,9
PD Erdut (Marinovci)	227	38,07	38,07	31,9
PD Rudine	350,6	47,14	47,14	31,9
PU Brestovac	91	38,03	38,03	31,9
PU Jasenovac	151,71	36,71	36,71	31,9
PU Mirkovac	60	43,—	43,—	31,9
PD Mirna	56,9	37,02	37,02	31,9
PD Vinkovci	56,93	41,2	41,2	31,9
PD Brezik				

I na zadružnom sektoru, na ekonomijama OPZ postignuti su također zadovoljavajući rezultati te su se prinosi kretali od 31 do 33,26 mtc po ha. Naročito u OPZ Šljivoševci, Stipanovci, Pijetlovac, Popovac, Dalj, Čeminac, Vuka, Ernestinovo, Oprisavci, ZZ »Mato Bosančić« u Ivančkovu, Markušica, Jarmina, Đurdanci, Šidski Banovci i Svinjarevci pokazale su vrlo dobre rezultate. Osobito se ističe OPZ Vodinci u općini

Mikanovci, kotara Vinkovci, koja je na površini od 71 ha postigla proizvodnju od 4.038 kg po ha.

Kod takmičarskih grupa, koje su se takmičile u kooperaciji u zajednici sa OPZ-ima postignuti su prinosi od 29,5 do 35,6 mtc po ha. Po pojedinim kotarima u kooperaciji postignuti su slijedeći rezultati:

Red. broj	Takmičarske grupe područja kotara	Požeta površina u ha	Prosječni prinos u mtc po ha
1.	Bjelovar	335,95	31,4
2.	Daruvar	68,16	29,5
3.	Križevci	218,87	35,6
4.	Koprivnica	106,68	29,9
5.	Našice	98,64	31,—
6.	Nova Gradiška	61,09	31,3
7.	Osijek	217,82	32,4
8.	Pula	90,69	34,6
9.	Slavonski Brod	331,3	31,—
10.	Vinkovci	499,5	30,5
11.	Varaždin	405,25	32,48
	Ukupno NRH	2.433,95	31,86

Kontrola prinosa pšenice obavljena je metražnim sistemom, a nakon toga kontrolirana provjerom po vršidbenim listovima i knjigovodstvenim podacima.

Ova je mjera pokazala, da se sistematskim radom i primjenom agrotehničkih zahvata, te upotrebom sortnoga sjemena i u našim prilikama mogu u znatnoj mjeri povećati prosječni prinosi, pa će se s takvim radom uz odgovarajuću stimulaciju

i nagrađivanje u buduće nastaviti i fronta takmičara proširiti.

Na Međunarodnom privrednom sajmu u Novom Sadu, bit će nagrađeni najbolji takmičari te je u tu svrhu Republička komisija predložila za nagrađivanje iz naše republike 18 takmičara, od kojih otpada 8 na poljoprivredna dobra, tri na ekonomije PZ, i 7 na takmičarske grupe, koje su se u kooperaciji sa OPZ takmičile u ovoj akciji.

Iz stranih zemalja

PLOVDIV — CENTAR POVRČARSTVA U BUGARSKOJ

Okolica Plovdiva — cijelo to područje uz rijeku Maricu, a sjeverno ispod Rodopa, predstavlja važan rajon za proizvodnju povrća, voća i stolnog grožđa u Bugarskoj. To je područje s relativno dugim vegetacionim periodom, s malo oborina — 492 mm godišnje, i sa srednjom godišnjom temperaturom od 12,30° C, srednja temperatura u siječnju iznosi 0,3° C, a u srpnju 23,6° C. Dozrijevanje rajčica i paprike traje još tokom cijelog rujna.

Bugarska veliki dio svoga povrća, voća i stolnog grožđa izvozi u inozemstvo (Čehoslovačka, Njemačka, Austrija). Seljaci iz okolice Plovdiva svi su i vrtlari, te sva dostignuća postignuta na institutima nailaze na proizvođače, koji su u stanju da to odmah primijene u praksi.

Rad Instituta za povrćarstvo »Marica« u Plovdivu

Institut za povrćarstvo u Plovdivu osnovan je godine 1931. na jednom bivšem privatnom posjedu. U vrijeme osnivanja imao je tri odjela: 1. za povrće, 2. za rižu, i 3. za natapanje. Kasnije je bio osnovan i odsjek za krmno bilje, te lan i konoplju.

Danas je to centralni Institut za povrćarstvo u Bugarskoj i ima slijedeće odjele:

1. za selekciju i proizvodnju sjemena (povrća);
2. za agrotehniku i navodnjavanje (povrća);

3. za zaštitu povrća i
4. odjel za rižu.

Osim toga na nekoliko mjesta u Bugarskoj ima stanica za povrćarstvo, koje su pod rukovodstvom centralnog instituta u Plovdivu: Stanica za selekciju i proizvodnju sjemena povrća u Gornjoj Orehovici (kraj Trnova) i Njegovanu (kraj Sofije), te Stanica za uzgoj krumpira u Koprivštici u Staroj Planini na 1.300 metara nadmorske visine.

Direktno pod stručnim rukovodstvom Instituta proizvodi se sjeme povrća elite i prve reprodukcije u Plovdivu, Proslavu, Gornjoj Orehovici i Njegovanu. Na Institutu nalazi se pod povrćem 300 dekar (30 ha) — pokusi, a osim toga institut ima staklenike za uzgoj krastavaca i rajčice, kao i više tipova kljajališta, u kojima se vrše razni pokusi.

Institut za povrćarstvo u Plovdivu već ima izvjesnu tradiciju i veliki ugled u cijeloj Bugarskoj, te i izvan Bugarske, pa i u našoj zemlji. Na institutu radi niz stručnjaka, koji su specijalizirani samo za neke kulture i probleme, kojima se bave niz godina, te imaju i vrlo lijepih rezultata.

Kao što sam spomenula, institut ima tri odjela, koji rade na raznoj povrćarskoj problematici:

Ad) *Odjel za selekciju i proizvodnju sjemena.* Na tom odjelu radi sedam stručnjaka: na selekciji rajčice, paprike, kupusa, luka, graha, krastavaca, dinja i krumpira.

Sve sorte i heterozis kombinacije rajčice, koje se danas uzgajaju u Bugarskoj uzgojene su na tom insti-